

Kringblad

JAARGANG 16, NUMMER 3 - KERSTMIS 2007

GRATIS PERIODIEK CONTACTBLAD VAN DE GEBEDSKRING SINT JAN
VAN HET BISDOM 'S-HERTOGENBOSCH

*Jozef, zoon van David, wees niet bevreesd
Maria, uw vrouw, tot u te nemen; het kind
in haar schoot is van de Heilige Geest.*

(Mt. 1,20)

COLOFON

Het kringblad is een gratis uitgave van de gebedskring Sint Jan voor roepingen in het bisdom 's-Hertogenbosch.

Het verschijnt met Kerstmis, met Pasen en in de zomer.

REDACTIE:

Matthijs van Dorp
(1^e jaars priesterstudent)

Peter Koen
(1^e jaars priesterstudent)

SECRETARIAAT:

Papenhulst 4,
5211 LC 's-Hertogenbosch
Telefoon: 073-6123055/155
Fax: 073-6145315
e-mail: info@sint-janscentrum.nl
website: www.sint-janscentrum.nl
www.sonnius.nl

*Men is vrij om artikelen met bronvermelding over te nemen in parochiebladen etc.
Gelieve persoonsmutaties ook door te geven aan het secretariaat van de gebedskring.
Retourzendingen worden uit het bestand verwijderd.
Nieuwe leden zijn altijd welkom!
Schroom dus niet om mensen te vragen om te bidden voor roepingen!*

IN DEZE EDITIE

Voorwoord	3
De Heilige Jozef, Heilige van het gewone leven	4
<i>W. van Meijgaarden sss</i>	
Jozef: vader van de Zoon	6
<i>Hans van der Donk</i>	
Sint Jozef en Smakt	10
<i>C. Müller, pr.</i>	
Gebed voor priesterroepingen	15
Gaat tot Jozef	16
<i>Zr. A. Jansen JMJ</i>	
Het licht van kerstmis	17
<i>Bisschop Joseph Lescauwaet msc</i>	
Getuigenissen over de wonderen van Sint Jozef	20
<i>Laetitia Derkenne</i>	
In Gebed	23
<i>drs. J. Schröder</i>	
De Heilige Jozef in de kunst	25
<i>Mag. Daša Bezáková</i>	
Gebed tot Sint Jozef, patroon van de arbeiders	29
In memoriam	30

AFBEELDING OP VOORPAGINA:

Heilige Drieëenheid met Maria en Jozef door Bartolomé Esteban Murillo, geschilderd tussen 1675-1682.

FINANCIËLE ONDERSTEUNING VAN DE PRIESTER- EN
DIAKENOPLEIDING VAN HET BOSSCHE BISDOM:

R.K. Instelling Sonnius te 's-Hertogenbosch
Nederland: banknummer: 22.52.03.022
België: banknummer: 521-0053201-65

Sonnus
Priesterfonds
's-Hertogenbosch

VOORWOORD

Het jaar 2007 is bijna weer ten einde. Het is tijd om met veel dankbaarheid terug te kijken op het afgelopen jaar. Een jaar waar we als seminariegemeenschap wederom gedragen mochten worden door uw gebed. We mochten samen ook het 20-jarig bestaan het seminarie vieren. Voor deze gelegenheid heeft dr. J. Peijnenburg een boek geschreven waarin hij vijf eeuwen priesteropleiding in het bisdom 's-Hertogenbosch beschrijft. Het boek is getiteld "*De lange weg van Papenhulst naar Papenhulst.*" Indien u in dit boek geïnteresseerd bent dan kunt u dit bestellen via de bon achterin dit nummer van het Kringblad.

In dit nummer vindt u verschillende artikelen over de Heilige Jozef. Langs verschillende invalshoeken willen wij u meer informatie geven over deze grote Heilige. Ook vindt u zoals gebruikelijk een samenvatting van de lezing van de gebedsdag van 31 september 2007. De lezing werd verzorgd door vicaris-generaal Schröder en had als onderwerp het gebed.

Namens de gehele seminariegemeenschap wensen wij u prettige Kerstdagen toe en een gezegend nieuw jaar. Wellicht ziet u na het lezen van dit nummer ook al uit naar 19 maart, de feestdag van de Heilige Jozef.

*Peter Koen
Matthijs van Dorp*

DE HEILIGE JOZEF

Heilige van het gewone leven

Ik ben geboren in de maand maart en daarom kreeg ik van mijn ouders een extra doopnaam: 'Jozef'. Mijn vader was lid van de 'Jozefgezellen', een vereniging van toen veelal jonge werklieden. Om zich dienstbaar te maken aan de Kerk was hij in zijn vrije tijd klusjesman in 'het Jozefgesticht'. De school waarop ik ging was onder het bestuur van de stichting 'Sint-Jozefscholen'. We hadden thuis naast een kruisbeeld, een heilig Hartbeeld en een Mariabeeld ook een Jozefbeeld al was dit laatste wat bescheidener van omvang dan de andere beelden. 19 maart was bij ons thuis een dag waarop we samen naar de kerk gingen om het 'Jozeffeest' te vieren. Toen ik in het noviciaat intrad van mijn kloostergemeenschap en ingekleed werd, was dat op 19 maart, feestdag van Sint Jozef. De Nederlandse provincie van mijn kloostergemeenschap draagt de naam van Sint Jozef. Die naam bleef behouden, ook toen België en Duitsland erbij gevoegd werden.

Zo u heeft gemerkt: ik heb wel wat met Sint Jozef.

KERKELIJK LEVEN

Van de heilige Jozef weten we niet meer dan hetgeen het Nieuwe Testament van hem meedeelt. We kennen hem alleen van de geboorte en de kinderjaren van Jezus.

In de 15e eeuw kwam de verering voor de Heilige Jozef op gang. Zijn liturgisch feest is in 1621 ingesteld en in 1870 werd Jozef zelfs uitgeroepen tot beschermer van de Kerk. Bijna twintig jaar later schreef paus Leo XIII een encycliek over hem: 'Quamquam pluries'. In 1920 kwam paus Benedictus XV met een Muto Proprio over de devotie tot Sint Jozef. Paus Johannes XXIII nam zijn naam op in het eucharistisch gebed van de Heilige Mis. Zijn opvolger, paus Paulus VI benoemde Jozef tot patroon van het Tweede Vaticaans concilie. Honderd jaar na het verschijnen van de encycliek 'Quamquam pluries' schreef paus Johannes-Paulus II de apostolische exhortatie 'Redemptoris Custos'. Onze huidige paus Benedictus XVI noemde bij het middaggebed op 1 mei 2005 de arbeider Sint Jozef als voorspreker bij het zoeken naar eenheid tussen de Rooms Katholieke Kerk en de Orthodoxe Kerk.

De Heilige Jozef neemt dus een bijzondere plaats in het kerkelijk leven in, maar meer nog in de geloofsbeleving van mensen. Tot die bijzondere verering van de Heilige Jozef hebben vooral de heiligen Brigitta van Zweden, Theresia van Avila en Bernardinus van Siena bijgedragen.

GEWONE MAN

Vele gewone mensen, arbeiders, hebben zich herkend in het leven van Sint Jozef. Hij blijft steeds op de achtergrond. Hij uit zijn betrokkenheid bij Jezus door zijn oprechte en eenvoudige arbeid als timmerman. In de alledaagsheid van zijn leven is Jezus Christus aanwezig. Hij is geen profeet of predikant, geen theoloog of godsdienstig leider. Hij verkeert met Christus op de wijze van een huisvader, als een kostwinner, als een arbeider, als iemand op de achterlijn. En daarom hebben velen zich in hem herkend en hem betrokken in hun eigen geloofsbeleving. En zoals veel huismoeders zich herkennen in Moeder Maria, zo herkennen vele vaders zich in hun voorbeeld Sint Jozef.

WAARDIGHEID VAN HET DAGELIJKS LEVEN

Jozef neemt met Maria deel aan Gods werk van de verlossing. Jozef niet als een hoofdrolspeler maar in de waardigheid van het gewone dagelijks leven dat zich meestal achter de coulissen van het wereldtoneel afspeelt. Hij zorgt voor de verlichting, voor het neerlaten van de gordijnen. Hij verricht net als wij de noodzakelijke taken die bij de uitvoering van de verlossing horen.

HERKENBAAR

Mijn ouders herkenden zich in hem. Vandaar hun geloofsbeleving voor Sint Jozef. Mijn medebroeders en ik herkennen ons in hem, vandaar mijn trots op de doopnaam Jozef en de naam van de kloosterprovincie en zijn feestdag als inkledingsdatum.

Velen herkennen zich in deze heilige van de dienstbaarheid en ze bezoeken zijn kapel in de Smakt, het uiterste puntje van ons bisdom, waar vanaf 1699 een kapel staat ter ere van Sint Jozef. Daar wordt hij aangeropen als de patroon van het christelijk gezin, maar vooral als de patroon van een gelukkige levensstaat. Mensen komen daar bidden voor de ongeneeslijke zieken en de stervenden. Want voor deze drie motieven wordt de Heilige Jozef daar vooral aangeropen.

Houdt hem in ere: de Heilige Jozef. Doe ik met u.

W. van Meijgaarden sss

Vicaris-generaal van het bisdom 's-Hertogenbosch

JOZEF: VADER VAN DE ZOON

Op 15 augustus 1989, het hoogfeest van Maria Tenhemelopneming, heeft de toenmalige paus, Johannes Paulus II, de Apostolische exhortatie over de heilige Jozef geschreven: “Redemptoris Custos”¹. Deze pauselijke brief behandelt de persoon en de zending van de heilige Jozef in het leven van Christus en de Kerk. Geroepen om hoeder van de Verlosser te zijn: “*deed Jozef zoals de engel van de Heer hem bevolen had en nam zijn vrouw tot zich*” (Mt 1,24).

Vanaf de eerste eeuwen hebben de Kerkvaders benadrukt dat Jozef op dezelfde manier waarop hij voor Maria en Jezus Christus zorgde², ook de Kerk hoedt. De Paus, wilde 100 jaar na het uitkomen van de encycliek “Quamquam Pluries” van Paus Leo XIII³, in navolging van de eeuwenlange verering van de heilige Jozef een aantal gedachten aanbieden over hem aan wie God: “de zorg voor zijn meest kostbare schatten heeft toevertrouwd”⁴.

Door opnieuw het leven van de bruidegom van Maria te overwegen zijn wij in staat onze eigen identiteit te vinden in het kader van het verlossingsplan dat zijn grondslag heeft in het mysterie van de menswording zoals het evangelie volgens Mattéus dat beschrijft.

HET HUWELIJK MET MARIA

“Jozef, zoon van David, wees niet bevreesd Maria, uw vrouw tot u te nemen; het kind in haar schoot is van de Heilige Geest. Zij zal ons een zoon ter wereld brengen die gij Jezus moet noemen, want Hij zal zijn volk redden uit hun zonden” (Mt 1, 20-21).

In deze woorden ligt de kern van de bijbelse waarheid over Jozef opgesloten. Matteüs legt de betekenis van dit ogenblik uit en geeft ook aan hoe Jozef dit moment beleefd heeft. Het bericht van Jezus’ verwekking wordt verteld in relatie tot Jozef. Hij wordt hier aangesproken als ‘zoon van David’⁵; want door hem wordt Jezus naar de wet een nakomeling van David.

De verloving, in de tijd van Maria en Jozef was dat een verbindend huwelijkscontract, dat tussen beide families werd gesloten, één of meer jaren voor de huwelijks-sluiting. De man nam op dat moment de bruid bij hem in huis. Zo’n contract kon alleen worden verbroken door scheiding of dood. Voordat de huwelijksvoltrekking

(lees: de huwelijksdaad) plaatsvond, bleek Maria in verwachting te zijn van de Heilige Geest. Deze verwekking werd door God teweeggebracht, om op een ongebruikelijke manier zijn plan met de mensheid te volbrengen. Toen Jozef merkte dat Maria in verwachting was, was voor hem de enige weg, om geen schande over haar te brengen, in het geheim van haar te scheiden.

Op dat moment spreekt Gods boodschapper Jozef aan in een droom, een manier van openbaring die we kennen uit het Oude Testament. Jozef wordt in zijn droom aangesproken als 'zoon van David', omdat hij deze titel aan Maria's zoon moet schenken, door haar in zijn huis op te nemen en zo haar kind te accepteren als het zijne. Met de zinsnede 'wees niet bevreesd' wil de engel aangeven dat wat God wil met zijn volk zal worden volbracht. Dat God een deel van zijn bevrijdend plan wil gaan volbrengen, blijkt uit de naam die Jezus het kind moet geven. "Jezus", in het Hebreeuws Jesjua, betekent immers "Hij die redt". Deze naam moet Jozef aan Maria's kind geven om aan te geven, dat hij Jezus aanvaard als zijn zoon. De Joodse wet schreef voor dat wanneer een man de woorden sprak: "*Dit is mijn zoon*", die uitspraak als wettig moest worden aanvaard.

WAAROM DE NAAM JEZUS?

Dan geeft de engel nog een reden waarom Jozef het kind de naam Jezus moet geven. Dit kunnen we zien aan het want - "want Hij zal zijn volk redden uit hun zonden". Deze uitspraak is tamelijk uniek als we haar beschouwen tegen de achtergrond van het Oude Testament. Daar wordt het werkwoord 'redden' gebruikt om de bevrijding van een volk van een vijand mee aan te duiden. Tijdens de ballingschap (587 – 538 v. Chr.) gebruikte men deze zinswending om de bevrijding van het volk uit de ballingschap en het herstel van Gods koninkrijk mee aan te duiden (Jes 35,4). De ballingschapsperiode werd door de Israëlieten gezien als een straf voor Israël's zonde. Het volk had het verbond met God verbroken en was weggevoerd naar Babylon. In Deuteriojesaja (Jes 40-55) wordt dan het einde van de ballingschap aangekondigd. Het volk had genoeg geleden en God zou niet meer aan hun zonden denken (Jes 40,2) - maar wie kon ons definitief in een juiste verhouding tot God brengen als allen gezondigd hebben?

Er was ten tijde van de Babylonische ballingschap niemand die je vrij kon kopen. Iedereen was immers slaaf. Jesaja voorspelt dan in Jesaja 61,1-2 dat God zelf ons komt vrijkopen uit de ballingschap van de zonden. Jezus zal in het evangelie volgens Lucas de tekst van Jesaja 61 op zichzelf toepassen als Hij begint aan zijn openbaar leven. Zo lezen we in Lucas 4, 18-19:

“De geest des Heren is over mij gekomen, omdat Hij mij gezalft heeft. Hij heeft mij gezonden om aan armen de Blijde Boodschap te brengen, aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken, en aan blinden dat zij zullen zien; om verdrukten te laten gaan in vrijheid, om een genadejaar af te kondigen van de Heer”.

Het genadejaar waar Jezus over spreekt is dus het eerder vermelde jubeljaar. Het jaar waarin wij worden verlost van onze zonden door het offer van Jezus aan het kruis.

Het volk dat in het Oude Testament het verbond met God had verbroken, wordt nu door Jezus' bloed opgenomen in een nieuw verbond. Bij de instelling van de Eucharistie zal Jezus de woorden van Exodus 24,8 ook hier op zichzelf toepassen door de beker toe te reiken met de woorden: *“Drinkt allen hieruit, want dit is mijn bloed van het verbond, dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden”* (Mt 26,27-28).

GOD MET ONS

Dan citeert Matteüs nog een vers uit Jesaja. Dit luidt: *“Zie de maagd zal zwanger worden en een zoon baren, en ze zullen hem de naam Immanuël geven, wat betekent: God met ons.”*

Door de geboorte van Jezus, wordt het volk Israël opnieuw in staat gesteld Gods aanwezigheid in haar midden te ervaren. Dit komt met name tot uitdrukking door het woord “Immanuël”. In Jezus overwint God de crisis waarin het volk verkeert en herstelt de verhouding zoals beloofd was.

“en zo deed Jozef wat de engel van de Heer hem bevolen had en nam zijn vrouw tot zich. Toch had hij geen gemeenschap met haar, totdat zij een zoon ter wereld bracht, en hij noemde hem Jezus” (Mt 1,24-25).

WAT WAS DE ROL VAN JOZEF BIJ DE INCARNATIE?

De maagdelijke geboortegeschiedenis verwijst naar de goddelijke natuur van Jezus, naar zijn unieke relatie met God. Wanneer Jezus wordt gezien als Gods aanwezigheid met de mensen, dan gaat het om Zijn aanwezigheid als Gods geliefde Zoon. Dit wordt zelfs met name uitgesproken bij de doop van Jezus:

“Dit is mijn Zoon, mijn veelgeliefde, in wie Ik welbehagen heb” (Mt 3,17).

Matteüs laat zo zien dat Jezus de messiaanse tijd inleidt; Hij wordt verwekt als God met ons, geadopteerd als zoon van David, en is daarnaast nog een zoon van Abraham. Hij zal zijn een licht voor de volken en lost tegelijkertijd, de belofte aan Abraham gedaan, in. Jezus' zending is het thema van de incarnatie. De maagdelijke geboorte, die wordt verteld in relatie tot Jozef, functioneert daarbij als ondersteuning. Jozef nam Maria tot zich met heel het mysterie van haar moederschap. Op deze manier toonde hij een bereidwilligheid met betrekking tot wat God hem, door zijn bode, vroeg. Een gehoorzaamheid vergelijkbaar met die van Maria.

Moge Sint Jozef ons tot voorbeeld zijn naar het zoeken van Gods bedoelingen met een ieder van ons opdat wij, levend voor Gods aanschijn, behouden mogen thuis-komen in de hemel; want "*ons vaderland is in de hemel*" (Fil 3,20).

Hans van der Donk
4^e jaars priesterstudent

¹ REDEMPTORIS CUSTOS, Apostolische Exhortatie van Paus Johannes II, 15 augustus 1989, pag. 2-5.

² Vgl. H. IRENEUS, Adversus haereses, IV, 23, 1: SC 100/2, 692-694

³ LEO XIII, Encycliek Quamquam pluries (15 augustus 1889): Leonis XIII P.M. Acta, IX (1890), 175-182.

⁴ CONGREGATIE van de HEILIGE RITEN, Decreet Quemadmodum Deus (8 december 1870): Pii IX P.M. Acat, pars I, vol.V, 282; PIUS IX, Apostolische brief Inclytum Patriarcham (7 juli 1871), t.a.p., 331-335.

⁵ INTERNATIONAAL COMMENTAAR OP DE BIJBEL, De herkomst van Messias Jezus, Matteüs 1,18-25, pag. 1464-1466.

SINT JOZEF EN SMAKT

Enige tijd geleden bereikte ons het verzoek een artikel te schrijven ten behoeve van dit blad, waarvan het voorliggend nummer in het teken staat van Sint Jozef. In dit artikel zal ik in het kort ingaan op de geschiedenis van dit bedevaartsoord.

Smakt ligt gesitueerd langs de spoorlijn tussen Venray en Boxmeer. Volledigheidshalve wordt hier opgemerkt dat Holthees formeel behoort tot het bisdom 's-Hertogenbosch en als dorp ressorteert onder de gemeente Boxmeer; letterlijk en figuurlijk een soort "grensgeval". Op 11 augustus 1930 kreeg Smakt de status van rectoraat. In overleg met het bisdom 's-Hertogenbosch werd destijds de geestelijke bediening van Holthees aan het rectoraat Smakt toegevoegd. Deze regeling werd evenwel in 1946 teniet gedaan. Op 21 december 2001 werd een samenwerkingsconvenant gesloten; sindsdien vormen beide parochies één pastorale eenheid, waarbij het bisdom Roermond feitelijk de bediening regelt.

SINT JOZEFBEDEVAARTSOORD

In brochures en boeken wordt Smakt aangeduid als het enige St. Jozef-bedeivaartsoord in Nederland. In de directe nabijheid van de huidige rectoraatskerk, waar thans iedere zondag om 11.00u een H. Mis plaatsvindt, vindt men ook de oude bidkapel, die dagelijks bezocht wordt.

In de bidkapel ziet men boven het altaar een Jozefbeeld (zie foto). De maker ervan is onbekend. Sint Jozef wordt hier afgebeeld als de voedstervader van Jezus. In die hoedanigheid staat zijn leven geheel in het teken van zijn zorg voor Jezus, Gods Zoon en zijn Moeder, de H. Maagd Maria. Mede vanwege deze beeltenis wordt Sint Jozef in Smakt vereerd als patroon van een gelukkige levensstaat, maar ook als patroon van het christelijk huisgezin en van een zalige dood.

De oorspronkelijke kapel werd in 1699 gesticht door Johan Albert Bouwens van der Boye, baron van Neeryssche. Bouwens van der Boye was tevens heer van Venray. Hij bezat het huis en de heerlijkheid Macken, gelegen op Brabants grondgebied tussen Smakt en Vierlingsbeek.

De voorwaarden, waaronder de stichting plaatsvond, werden vastgelegd in een overeenkomst met de pastoor van de St. Petrusbandenparochie, gedateerd 7 oktober 1699. Korte tijd later gaf de bisschop van Roermond zijn goedkeuring. Het belangrijkste motief voor de bouw van de kapel was de grote afstand van Smakt tot de parochiekerk in Venray-dorp. Een eigen kapel stelde een deel van de inwoners in staat tot het bijwonen van de vroegmis. Behalve het opdragen van de vroegmis was de bedienaar van de kapel verplicht tot het geven van godsdienstonderwijs.

De bedienaar van de kapel, meestal vicaris of rector genoemd, mocht in de kapel alleen een vroegmis houden en de catechesatie verzorgen. Alle andere taken op het gebied van de zielzorg waren voorbehouden aan de pastoor van Venray. Met toestemming van de pastoor van Vierlingsbeek mochten ook de inwoners van Holthees gebruik maken van de kapel. Voor het Land van Cuijk, onderdeel van de Brabantse Generaliteitslanden, gold vanaf 1648 een verbod op de openbare uitoefening van de rooms-katholieke godsdienst. In het aangrenzende Overkwartier van Gelre, waar dit verbod niet gold, bouwden de katholieken van Vierlingsbeek in 1656 een schuurkerk, toegewijd aan de H. Lucia. Bewoners van Holthees konden vanaf 1699 terecht in de kapel van Smakt, die op korte afstand van de schuurkerk lag.

JOZEFDEVOTIE

De toewijding van de kapel aan St. Jozef wordt vaak in verband gebracht met de bloei van Jozefdevotie in Spanje. Zo wijdde koning Karel II in 1678 het Spaanse rijk aan St. Jozef toe. Tot de Spaanse bezittingen behoorde in die dagen ook de heerlijkheid Venray in het Overkwartier van Gelre.

Het gegeven dat de Jozefdevotie destijds alom verspreiding vond, blijkt onder meer uit het feit dat Joannes Albertus en zijn echtgenote in 1700 een kelk aan de kapel schonken, met daarop het randschrift: *St. Joseph bidt voor ons - 1700.*

JOZEFVERERING IN SMAKT

Over de St. Jozefverering in Smakt in de periode 1699-1880 is weinig bekend. Archiefgegevens - voor zover aanwezig - zijn in 1944 voor een groot deel verloren gegaan door het oorlogsgeweld, waarbij de oude kerk veel schade opliep. Wel

wordt in een publicatie uit 1953 melding gemaakt van een rekenboek van de kapelmeesters uit de eerste helft van de 18e eeuw. Hierin zouden uitgaven genoteerd staan '...die dienden tot dekking van onkosten welke waren gemaakt om het feest van Sint Jozef luisterrijker te vieren of om pelgrims van elders te ontvangen'. Uit het register van inkomsten en uitgaven over de periode 1768-1850 kan alleen worden opgemaakt dat de kapel twee feestdagen kende. Op het feest van St. Jozef (19 maart) en op zondag na het feest van St. Mattheus kwam de pastoor van Venray naar Smakt voor een plechtige mis, opgeluisterd met zang.

Bezien we de historie van Smakt nader, dan mag men stellen dat de verering lange tijd een sterk lokaal karakter heeft gehad. In de eerste helft van de 19e eeuw had de St. Jozefdevotie waarschijnlijk ook nog een beperkte omvang. In de historische aantekeningen van Venrayse pastoor Van Haeff (1815-1884) wordt verder ook geen enkele melding gemaakt van Smakt als bedevaartplaats.

FRANCISCUS CREMERS

De grote bloei van Smakt als bedevaartplaats van St. Jozef is vooral het werk geweest van rector Franciscus Cremers (1854-1930), die er 50 jaar heeft gewerkt. Hij kwam in 1880 naar Smakt, zijn eerste en enige standplaats. Het geestelijke klimaat voor de stimulering van de devotie was gunstig door de steun van de pausen Pius IX en Leo XIII. Bovendien was de buurtschap uit zijn geïsoleerde positie bevrijd door de gereedkoming in 1883 van de spoorlijn Venlo-Nijmegen. Reizigers die bij station Vierlingsbeek uitstapten, bevonden zich op 30 minuten loopafstand van de St. Jozefkapel. Van 1887 tot 1891 en later van 1920 tot 1932 lag vlak over de grens met Noord-Brabant een halteplaats die ook Smakt bediende. De eerste zaak die rector Cremers na zijn benoeming aanpakte was de bouw van een nieuwe kapel. Hoewel het kerkgebouw in eerste instantie bedoeld was voor de gelovigen van Smakt en Holthees, heeft Cremers zeker ook een nieuw centrum voor de St. Jozefdevotie in gedachten gehad. In maart 1887 kwam de nieuwe

kapel of rectoraatskerk gereed. Uit hetzelfde jaar dateren de eerste berichten over georganiseerde bedevaarten naar Smakt.

Op het feest van St. Jozef kwamen volgens een verslag in het *Venloosch Weekblad* ongeveer 1000 pelgrims naar het bedevaartoord, waaronder 122 leden van de congregatie van de H. Familie uit Cuijk. In daaropvolgende jaren nam het aantal bedevaartgangers geleidelijk toe. Verering van de reliek maakte in de periode 1888 tot eind jaren zestig van de 20e eeuw deel uit van de plechtige vieringen van het St. Jozeffeest op 19 maart.

De toeloop werd zo groot dat het café van de familie Asselberghs de verzorging niet meer aankon. In 1910 liet rector Cremers het Pelgrimshuis bouwen - thans een restaurant, maar destijds een café-winkel met woning voor de uitbater. In een brief aan het bisdom motiveerde de Venrayse pastoor P. Schmeits de bouw aldus: *“... immers al de beëgangers die, 't zij met of zonder processies, naar St. Jozef te Smakt gaan, en dat zijn er op een jaar vele honderden, moeten, tenzij ze op de knapzak teeren, of door de Rektor gespijzigd en gelaafd worden, of moeten zonder spijs of drank de heide in.”* In 1936 besloot men tot de bouw van een nieuwe rectoraatswoning.

KARMELIETEN

In 1947 legde de bisschop van Roermond de geestelijke verzorging van Smakt in handen van de orde van de ongeschoeide Karmelieten. De paters kwamen met een drieledige opdracht naar het kerkdorp: uitoefening van de zielzorg in Smakt-Holt-hees, het weer op gang brengen van de bedevaarten en de bouw van een klooster met opleidingscentrum voor jonge fraters. Met hun lange traditie van verering van de heilige Jozef, waren de ongeschoeide Karmelieten bij uitstek geschikt om de bedevaartplaats nieuwe impulsen te geven. Deze ontwikkeling werd nog versterkt door de hernieuwde aandacht in de kerk voor de heilige. Zo stelde Paus Pius XII in 1955 het feest van St. Jozef-Werkman (1mei) in, het katholieke antwoord op de 'rode' Dag van de Arbeid. Onder leiding van pater-rector B. Heijnen zorgden de Karmelieten voor een grote opbloei van de Jozefdevotie.

Twee jaar later - in 1949 - werd het 250 jarig bestaan van de bidkapel luisterrijk gevierd. In 1950 werd achter de kapel de eerste steen gelegd voor een nieuw klooster. De oude kerk in de nabijheid van de kapel werd in 1969 afgebroken, nadat in 1968 een moderne kerk gerealiseerd was.

Met het oog op het driehonderjarig bestaan van de bidkapel (in 1999) hebben de Karmelieten enkele jaren daarvoor een boekje uitgebracht met de titel: *“Op weg met Sint Jozef. 300 jaar Jozefverering in Smakt.”*

Vanwege hun leeftijd zijn de laatste Karmelieten in 2006 uit Smakt vertrokken. In de voorbije jaren heeft men name pater Wauben hier veel werk verzet.

Na het vertrek van de Karmelieten droeg deken H. Smeets van Venray zorg voor Smakt/Holthees. Sinds 1 juni 2007 draagt pastoor C. Müller als administrator de pastorale zorg voor beide dorpen.

BEDEVAART SMAKT NU

Hoewel Smakt thans niet meer kan bogen op de grote aantallen bezoekers uit de jaren vijftig en zestig, blijft het een populair bedevaartsoord. Jaarlijks wordt - aldus een schatting uit 1993 door rector Verbeten de kapel door ca. 20.000 mensen bezocht. De pelgrims komen hoofdzakelijk uit Brabant en Limburg en zijn meestal van gevorderde leeftijd.

Graag sluit ik dit artikel af met de slotzin uit het pauselijk schrijven van paus Johannes-Paulus II over Sint Jozef (Redemptoris Custos; 1989):

"Moge Sint Jozef voor de Kerk en voor de wereld en ook voor ieder van ons de zegen van de Vader, de Zoon en de heilige Geest verkrijgen."

pastoor C. Müller

pastoor van Leunen, Veulen en Heide.

Administrator van Smakt en Holthees

Smakt voor WO-II: Rechts achter de bidkapel, de rector's woning en de oude kerk

GEBED VOOR PRIESTERROEPINGEN

Heilige Jozef, Beschermers van de Kerk, en daarom ook voorziener in de priesternood; wij vragen U met aandrang, vele en heilige priesters. Ook bij ons zijn reeds vele parochies zonder herder en is de nood aan priesters groot.

Heilige Jozef, verkrijg voor ons priesters die onze kleintjes maken tot kinderen van God.

Verkrijg voor ons priesters, die ons de blijde liefdeleer van Christus verkondigen.

Verkrijg voor ons priesters, die in het Heilige Misoffer tussen God en ons als middelaars optreden.

Verkrijg voor ons priesters, die ons uit onze zwakheden helpen opstaan en de moeilijkheden leren overwinnen.

Verkrijg voor ons priesters, die onze diepe liefde met Gods genade bezegelen.

Verkrijg voor ons priesters, die ons sterken en bijstaan in de laatste ogenblikken van ons leven.

Heilige Jozef, leer onze moeders en vaders bidden om een priester en er trots op te zijn een zoon aan de Kerk te mogen schenken.

Leer onze jongens hun hart wijd open te zetten en edelmoedig beantwoorden aan de genade van de priesterroeping.

Prent ons allen diep in het hart, de noodkreet van Uw Zoon: De oogst is groot, maar arbeiders zijn er weinig.

AMEN

GAAT TOT JOZEF

De stichter van de Sociëteit van Jezus, Maria, Jozef (JMJ) was pater Mathias Wolff. Hij werd geboren in 1779 in Luxemburg in de stad Diekirch. In februari 1815 trad hij in bij de paters Jezuïeten. Daarna werd hij als missionaris naar Nederland gezonden. Daar is hij begonnen met het opleiden van enkele vrouwen voor het geven van Katholiek onderwijs. Daartoe stuurde hij hen naar België, want in ons land was dat destijds verboden.

In zijn geschriften lezen wij:

“Zoals de Heer Jezus Christus onder de mensen was, zo moet een zuster van de Sociëteit van Jezus, Maria, Jozef door een gewone leefwijze met andere mensen overeenkomen.”

Ook Jozef wordt bij het geheim van Gods zorg en aandacht voor de wereld nauw betrokken. In onze constituties staat hierover te lezen:

“In Maria en Jozef wordt zichtbaar welke gezindheid ons bezielen moet om de wereld van de Heer te helpen opbouwen.”

De eenvoud en bescheidenheid van Jozef op de achtergrond spreekt ons erg aan. Daarom vieren wij elk jaar op 19 maart op bijzondere wijze zijn feest; de laatste jaren weer met meer aandacht, ook al valt dit feest in de 40-dagentijd. Het titelfeest van de Sociëteit is het feest van de Heilige Familie. Dat werkt in de hand dat St. Jozef niet alle aparte aandacht krijgt. Het is spijtig genoeg ook een feit dat er maar weinig liederen zijn ter ere van St. Jozef.

Verschillende zusters in onze Sociëteit hebben St. Jozef ook als patroon voor hun kloosternaam gekozen zoals: Zs. Josèf, Josephine en Josephtina.

Wat mij opvalt is dat St. Jozef tamelijk onderbelicht is bij de mensen. Komt dat misschien ook door zijn bescheidenheid?

Zuster A. Jansen JMJ

HET LICHT VAN KERSTMIS

“Tot de dag aanbreekt en de
morgenster opgaat in uw hart”

(2 Petr. 1, 19)

Binnenkort zullen wij elkaar er denkkelijk aan herinneren dat “de donkere dagen voor Kerstmis” weer zijn aangebroken. Wij doen dit echter niet op al te sombere toon, want er klinkt tevens de opgewekte verwachting in door dat er meer en vernieuwend licht op komst is. Meer licht door het geleidelijk groeiend aantal dagelijkse zonnereuren en vernieuwend licht voor hen die de Geboorte van Christus gaan vieren.

NACHTMIS

Voor velen van laatst genoemden gaat dan ook de voorkeur uit naar de kerkelijke viering rond middernacht. Intuïtief reageren zij op een van Israëls verwachtingspreuken: “Terwijl een diepe stilte de wereld omsloot en de nacht reeds half verstreken was, kwam Uw almachtig Woord, Heer, uit de hemel en daalde van Zijn koninklijke troon” (Wijsh. 18, 14-15). En de zo geheten “Nachtmis” gidst ons al met haar openingsgebed door de donkere uren heen:

**“God, Gij hebt deze heilige nacht doen stralen
door de *LUISTER* van het *WARE LICHT*.
Wij bidden U, laat ons die op aarde bekend werden
met het *MYSTERIE* van dit *LICHT*
ook de vreugde ervan genieten in de hemel”.**

Het licht dat ons in de Kerstnacht samenbrengt is meer dan de weldoende uitstraling van feestelijke luchters, meer ook dan het oplichten van blij besef van samen-zijn, het is Degene, die gezegd heeft: “Ik ben het licht der wereld: wie Mij volgt, dwaalt niet rond in de duisternis, maar zal het licht des levens bezitten” (Joh. 8, 12). Te midden van alle Kerst-illuminatie voltrekt de ontmoeting met de Heer zich in het hart van zijn volgeling. Zo bidt de Kerk in de Kersttijd:

***“Eeuwige God, Gij verlicht het HART van uw gelovigen, (...), openbaar
Uzelf aan alle volken door Uw stralend licht”.***

Bij de verwerkelijking van deze bede zijn wijzelf als lichtdragers betrokken. Vandaar dat wij in de Kerstmis vragen:

“Laat alles wat wij doen, getuigen van het licht, dat door het geloof in ons brandt”.

DUISTERNIS

Wie over licht spreekt, heeft ook besef van duisternis. Zo getuigt ook het Kerstevangelie van geestelijke duisternis, welke weerstand biedt tegen het licht van Godswege. Befaamd, is de vertolking hiervan door Joost van den Vondel:

*“O Kerstnacht, schoner dan de dagen,
Hoe kan Herodes 't licht verdragen,
Dat in uw duisternisse blinkt,
En wordt gevierd en aangebeden?
Zijn hoogmoed luistert naar geen reden,
Hoe schel die in zijn oren klinkt”.*

Hier is sprake van duisternis door hoogmoedig ongelooft op voorhand en eerzuchtig eigenbelang, dat vervolgens tot de kindermoord te Bethlehem zal leiden.

Er is echter ook duisternis mogelijk door onschuldig niet begrijpen van Gods mysterievol handelen. Zo verging het Jozef, de verloofde van Maria. Volkomen verrast door het mysterie dat zich in en met Maria aan het voltrekken was, *“dacht hij er over in stilte van haar te scheiden, daar hij rechtschapen was en haar niet in opspraak wilde brengen”* (Mt. 1, 19). Van Godswege geïnspireerd om onbevreesd Maria te begeleiden in haar roeping, opent zich zijn gelovig hart voor dit innerlijk licht. Zonder woorden brengt hij haar naar Bethlehem, vervolgens met het Kind naar Egypte en tenslotte weer thuis na de dood van Herodes.

IKONEN

Op de ikonen, die het Kerstmysterie voor de christenen in het Oosten uitbeelden, prijkt Jozef in de linker benedenhoek van het paneel: stil gezeten met de hand peinzend onder de kin. Het profetisch woord waarover de eerste geloofsgetuige van het mysterie in Maria mediteert, staat afgebeeld in de rechter benedenhoek van de zelfde ikoon: daar is Jesaia gezeten met op zijn schoot een banderol, waarop de belofte: *“Zie, de maagd zal zwanger worden en een zoon ter wereld brengen en men zal Hem de naam Immanuel geven - dat is in vertaling: God met ons”* (Mt. 1, 23; Jes. 7, 14).

HET LICHT

Kerstnacht is weliswaar nog geen Paaswake met de grote kaars van het drievoudig gezongen "Licht van Christus", maar hij kondigt de overwinning van de verrezen Christus wel aan met diens volkomen doorbreken van de duisternis van alle zonde en dood. De Kerstboodschap, die "gedurende de nacht" de herders op het veld verraste, "*omstraalde hen met de glorie des Heren*" (Lc. 2, 8-9). Ook de gelovig zoekende "Wijzen uit het Oosten" vonden hun weg bij een lichtende ster, totdat "*deze stil bleef staan boven de plaats waar het Kind zich bevond*" en "*op het zien van de ster werden zij vervuld van overgrote vreugde*" (Mt. 2, 9-10). Simeon tenslotte, "*een wetgetrouw en vroom man, die Israëls vertroosting verwachtte*", en in de tempel het Kind aan de goddelijke Vader mocht toewijden, erkende in Hem "*het licht, dat voor de heidenen straalt*" (Lc. 2, 32). Zijn dankbare belijdenis keert tot op heden als telkens refrein terug tijdens de kaarsenprocessie, waarmee wij de Kerstcyclus besluiten op het feest van 's Heren Opdracht in de tempel, bij ons van ouds gevierd als Maria Lichtmis. Het zachte licht van de ster boven Bethlehem moge weldra weer opgaan in uw en mijn hart.

bisschop Joseph Lescauwaet msc

GETUIGENISSEN OVER DE WONDEREN VAN SINT JOZEF

De Heilige Jozef is sterk begaan met ons dagelijks leven. Met een haast kinderlijke eenvoud mogen wij hem bij ons gehele leven betrekken. De Heilige Theresia van Avila is ons op een prachtige wijze hierin voorgegaan. Zij schrijft zelf over hem: "Indien het in mijn macht lag om te schrijven, dan zou het voor mij een puur genot zijn om in gedetailleerde verhalen te vertellen over al de genaden en gunsten die tal van personen te danken hebben aan de tussenkomst van de Heilige Jozef. Ik stel me er dus mee tevreden dringend en om de liefde Gods zij die het niet willen geloven te bezweren het te beproeven. Bij ondervinding zullen zij zien hoe voordelig het is zich bij die glorierijke Patriarch aan te bevelen en hem op bijzondere wijze te vereren. Vooral de biddende mensen zouden hem altijd met een kinderlijke tederheid moeten beminnen¹." De onderstaande getuigenissen, afkomstig van een jonge vrouw uit Frankrijk zijn prachtige voorbeelden van de manier waarop de verering van de Heilige Jozef concreet vorm heeft gekregen (redactie).

HIER IS EEN VOORBEELD VAN HOE SINT JOZEF ZICH BEKOMMERT OM WAAR JE WOONT:

Toen ik 14 jaar was, moesten we verhuizen, omdat mijn ouders een andere baan kregen in Bordeaux. We kenden daar niemand. We hadden horen zeggen dat Sint Jozef zich erg bekommerde om je huisvesting, dus mijn ouders besloten om een brief te schrijven aan Sint Jozef. Bij ons thuis waren er zes kinderen en ze vroegen ons om onze mening en wensen voor het nieuwe huis. Dus kwamen we wel even met een lijstje, met de volgende dingen: natuurlijk een zwembad, een rustig weggetje om te fietsen, iedereen een eigen kamer, een eetkamer met een hoog plafond, een tuin, een bepaalde afstand van de stad, een bushalte om makkelijk naar school te gaan en nog veel meer dat ik me niet meer kan herinneren. Mijn ouders zijn toen een aantal huizen gaan bekijken ter plaatse. Na een aantal bezoeken hadden ze nog twee huizen op het oog en uiteindelijk hebben we een mooi huis gekocht met zes kamers, een zwembad, een supertuin met fruitbomen, een rustig weggetje om lekker te kunnen fietsen, een bushalte om naar school te kunnen gaan en een salon met een hoog plafond...

Bedankt Sint Jozef!

SINT JOZEF HELPT OOK BIJ HET VINDEN VAN EEN STAGE OF WERK:

Ik ben student psychologie en het is tamelijk moeilijk om een stage te vinden. Na mijn jaar op de evangelisatieschool in Wenen, moest ik voor mijn studie een stage doen. Omdat ik terugkwam uit het buitenland, was het extra moeilijk. Ik heb aan iedereen die ik kende in het psychologenwereldje gevraagd om hulp, maar dat leverde weinig op... en ik heb ook gebeden. Toen een vriendin van mij trouwde, zag ik een vriendin van haar ouders die me over het Instituut Jérôme Lejeune in Parijs vertelde en me zei dat ik hen een motivatiebrief moest sturen en een CV. Dit heb ik gedaan en enkele dagen later kreeg ik een telefoontje van een mevrouw die daar werkte als arts en die me zei dat ze mijn zussen en mijn schoonzus kende en ze het had geregeld met de psychologen dat ze me aan zouden nemen. Hierin heb ik ook het werk van Sint Jozef gezien.

Een ander voorbeeld was afgelopen jaar. Sint Jozef had me opnieuw een stage gegeven, die ook nog betaald was, wat helemaal bijzonder is in de psychologie. Jammer genoeg moest ik stoppen met die stage, maar ik heb nog een keer de genade gekregen om snel een nieuwe te vinden. Dit kwam voornamelijk omdat ik bij een katholieke gemeenschap christelijke psychologen tegenkwam, die hun geloof beleven in hun werk.

Bedankt Sint Jozef!

SINT JOZEF HELPT ONS OOK MET FINANCIËLE ZAKEN:

Dit jaar had ik financiële problemen. Het was moeilijk om aan geld te komen, dus ben ik gaan babysitten, maar dat liep maar middelmatig. Ik heb dus vaak aan Sint Jozef gevraagd om me te helpen en ik was verbaasd dat hij mij verhoorde, aanwezig was en mij met zijn voorzienigheid hielp. Opeens had ik twee of drie per week dat ik bij iemand kon babysitten en dat heeft me erg geholpen. Zo groeide ik ook in mijn vertrouwen.

Bedankt Sint Jozef!

Men zegt ook dat je concreet moet wezen als je Sint Jozef ergens voor bidt. Ik geloof ook dat als je een brief schrijft, je beter leert aan te geven wat je nou concreet wilt, waar je werkelijk behoefte aan hebt. Dat is ook een goede oefening voor jezelf.

We kunnen vooral tot Sint Jozef bidden met betrekking tot ons werk, ons onderdak, onze partner of bij financiële problemen... en we kunnen dit gebed tot hem bidden:

*O Glorierijke Sint Jozef,
Huisvader van de Heilige Familie van Nazareth,
zo ijverig om te voorzien in alle behoeften:*

*Strek uw tedere bezorgdheid uit over N.
en neem alle spirituele en aardse zaken,
die N. bezig houden, onder uw hoede.*

*Zorg dat er een oplossing komt
tot meerdere eer van God
en tot heil van onze zielen.
Amen.*

*Laetitia Derkenne
Studente psychologie uit Parijs, Frankrijk*

¹ Uit de zelf geschreven biografie van de Heilige Theresia van Avila.

IN GEBED

Samenvatting van de lezing gehouden door vicaris-generaal J. Schröder tijdens de Gebedsday van 31 september 2007.

'Spreeken met God' of 'je hart verheffen tot de levende Heer': dat zijn uitstekende omschrijvingen van gebed, vroeger en vandaag. Men denkt daarbij sterk aan woorden, een tekst, activiteit. In de kern gaat het om meer en is er sprake van een eigen dynamiek. Dat blijkt uit de volgende aandachtspunten:

1. Erken je *armoede*, zoals de Schrift ons daarover spreekt (Mt. 5,3); aanvaard je afhankelijkheid. De nederigheid - humilitas - is volgens Theresia van Avila (+1582) het fundament van het bouwwerk van ons bidden. Worden de uren van het getijdengebed daarom niet steeds geopend met de bede: "Heer, kom mij te hulp"?
2. Leef in Gods *aanwezigheid* en besef voortdurend: God is er! Stilte, minstens nu en dan, is daarvoor onmisbaar. Wij leven oog in oog met het heilige geheim, het mysterie van de levende God. Daarbij gaat het niet om een anonieme kracht maar om een persoon. God is iemand, bron van liefde en ik mag leven voor zijn aanschijn (1 Kon. 17,1).
3. Door God ben ik zelf persoonlijk gekend en *bemind*. Daarom kan ik steeds weer zeggen: "God dank!". Gelovig bidden is daarom steeds een bevestiging van onze diepste persoon.
4. In Jezus Christus ontmoeten elkaar Gods verlangen naar óns en ons verlangen naar Góð. "*De genade van God, bron van heil voor alle mensen, is op aarde verschenen*" (Tit. 2,11; 'lijfelijk', Kol. 2,9)) passen wij met Kerstmis toe op het Kind in de kribbe, dat we daarom ook Heiland noemen. Zijn heilige menselijkheid is, zegt Teresia, onze enige weg tot God. De mysteries van Jezus overwegen en doorbidden (KKK 515 en 521) maakt ons hier en heden 'tijdgenoot' van God. Sommigen kijken daarom graag naar het kruis wanneer zij bidden. Alle christelijk bidden heeft *Jezus Christus* als middelaar. Hier is Jezus bij uitstek het 'sacrament van God', want "*Wie Mij ziet, ziet de Vader*" (Joh. 14,9); in Jezus armoede herkennen wij Gods barmhartigheid (Ef. 2,4) die onze rijkdom is (2 Kor. 8,9). Zijn zorg is de heiliging van Gods Naam (Mt. 6,9 en Joh. 17,6). Gebed in Jezus Naam wordt altijd verhoord (Joh. 14,13). Hij alleen leert ons te zeggen: "*Uw wil geschiede*" (Luc. 22,42).

5. Bidden is vooral: *geloven* (Luc. 18,8). En geloven, zo blijkt in het vorige nummer, is komen tot overgave opdat Gods aanwezigheid en Gods liefde ons gaan bezielen; en opdat wij alle zorgen en vreugden toevertrouwen aan Hem. Dit gebed is een proces van voortdurende uitzuivering, dat nimmer afgerond is: mijzelf loslaten en het eerste en het laatste woord over mijn leven overlaten aan Gods genade. Zoals Maria.
6. Het is loven en prijzen, danken en vragen opdat het vuur van Gods *liefde* in mij gaat branden (Luc. 14,29), ten behoeve van de Kerk (Ef. 3,9) 'mijn moeder', zoals Thérèse van Lisieux (+1897) het verwoordt, en daarmee voor het heil van de mensen, ja van de hele wereld die immers God toebehoort (Rom. 14,8).
7. God leeft in de schepping, in de dingen en de mensen om ons heen, doch vooral in ons *hart*. 'De diepste kern van de ziel is God' zegt Johannes van het Kruis (+1591); zijn ordesgenoot Elisabeth van Dijon (+1906) zegt: "*Wij dragen de hemel in ons*". Verinnerlijking is daarom een wezenlijke stap in onze omgang met God.
8. Volharden, blijven vragen, *trouw* aan de ingeslagen weg en niet bang zijn voor een zekere 'beslistheid' zoals Theresia het noemt, zijn nodig om stand te houden. Jezus zelf is daarin ondubbelzinnig: 'Hij leerde hun in een gelijkenis dat zij steeds moesten bidden en daarin niet versagen' (Luc. 18,1).

drs. J. Schröder

vicaris-generaal van het bisdom 's-Hertogenbosch

DE HEILIGE JOZEF IN DE KUNST

“Jakob nu was de vader van Jozef, de man van Maria, en uit haar werd geboren Jezus die Christus genoemd wordt” (Mt. 1,16). Dit citaat verwijst naar de eerste plaats waar de Heilige Jozef in het nieuwe Testament vermeld wordt. Behalve in het Evangelie volgens Matteüs schrijft Lukas over de Heilige Jozef. Lukas geeft ons de meest ‘recente’ informatie over de Heilige Jozef. Lukas vertelt namelijk over het 12-jarig kind Jezus dat is zoekgeraakt in de tempel. De andere evangelisten, Marcus en Johannes, spreken niet over de Heilige Jozef, omdat ze niet verhalen over de kinderjaren van Jezus.

In de bijbel vinden we geen concrete beschrijving over het uiterlijk van de Heilige Jozef, maar we komen wel wat te weten over zijn karakter en houding: *“Omdat Jozef, haar man, rechtschapen was en haar niet in opspraak wilde brengen, dacht hij er over in stilte van haar te scheiden”* (Mt. 1,19). Verderop in hetzelfde Evangelie leren we hoe hij zijn gezin onderhield: *“Is Hij (Jezus, red.) niet de zoon van de timmerman?”* (Mt. 13,55). Ook andere levenssituaties van de Heilige Familie, zoals de droom van de Heilige Jozef en de vlucht naar Egypte, getuigen van zijn sterke karakter, zijn vast geloof en zijn vertrouwen in God.

Erg veel informatie uit de Heilige Schrift hebben we niet over de Heilige Jozef. Toch kent de kunstgeschiedenis een grote rijkdom aan afbeeldingen van de aardse vader van Christus.

MANIER VAN AFBEELDEN

Vrijwel elke Heilige is in de kunst afgebeeld met een persoonlijk attribuut dat hem karakteriseert. Dit is vooral het geval wanneer de Heilige alleen is afgebeeld. De attributen waarmee Jozef is afgebeeld hebben veelal te maken met zijn beroep, timmerman. Voorbeelden van werktuigen waarmee Jozef is afgebeeld zijn een hamer, zaag, schaaf, boor en bijl.

Behalve attributen hebben Heiligen in de kunst ook bepaalde ‘fysiognomieën’, dat wil zeggen bepaalde fysieke kenmerken. Bij Jozef gaat het meestal om lокkige lange haren die tot op de schouders vallen, maar vaak wordt hij ook afgebeeld met een kale kruin. Jozef is gewoonlijk gekleed in een omgord kleed en mantel, met een pelgrimsstok in de hand en met een pelgrimsfles achter de gordel of in de hand. De kleding veranderde in de loop der jaren conform de mode van de tijd. Zo vinden we de Heilige Jozef in kleding van verschillende eeuwen, dikwijls in een werkkleed en met een broek en bijvoorbeeld ook met een hoed (naar Joodse traditie) of met een tulband (naar oriëntaalse traditie).

VERSPREIDING VAN DE VERERING

De Heilige Jozef werd in het westen pas vanaf de 12e - 13e eeuw afgebeeld. Verschillende kloosterorden als de Franciscanen en Dominicanen kozen hem rond die tijd uit als patroon en zo verspreidde zich de verering. In eerste instantie verscheen de Heilige Jozef in afbeeldingen van momenten uit het leven van Jezus of Maria. Deze vereeuwigde momenten hebben niet alleen de Evangelies van Matteüs en Lukas als bron maar ook teksten die niet in de bijbel zijn opgenomen zoals het 'Jakobus Evangelie', het pseudo-evangelie van Matteüs, het evangelie van de geboorte volgens Maria, de geschiedenis van Jozef de timmerman en het leven en de dood van de Maagd Maria volgens Jozef.

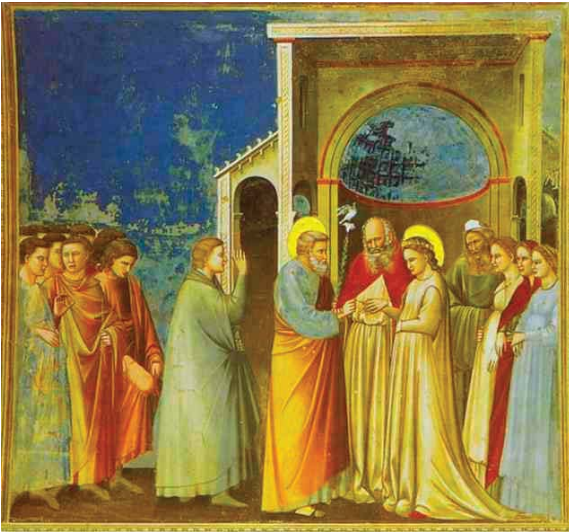
BIJBELSE SCÈNES

Tot de Bijbelse groepsscènes waar ook de Heilige Jozef bij werd afgebeeld behoren o.a. de volgende scènes: De geboorte van Jezus, Aanbidding door de herders, Aanbidding door de drie Koningen en de vlucht naar Egypte. Omdat deze scènes hoofdzakelijk het leven van Jezus en Maria uitbeelden is de Heilige Jozef vaak veroordeeld tot een plaats aan de rand van de compositie. Niet direct dus in het centrum van de aandacht. Een van de weinige Middeleeuwse scènes waar Jozef alleen staat afgebeeld is de *Droom van Jozef*. Een beroemd voorbeeld van deze scène is te vinden in de Kathedraal van Chartres. Daar is de *Droom van Jozef* afgebeeld in een glas-in-loodraam waarin meerdere momenten uit het leven van Jezus zijn afgebeeld.

VAN VASTGELEGDE SCHEMA'S NAAR LOSSERE MANIEREN VAN AFBEELDEN

In de Middeleeuwen lag de manier waarop Heiligen werden afgebeeld grotendeels vast. Er waren voorbeelden en ontwerpen die duidelijk maakten hoe kunstenaars een Heilige moesten afbeelden. Deze voorbeelden waren verspreid over geheel Europa. Door de uitvinding van de boekdrukkunst konden deze voorbeelden zich nog sneller verspreiden. Toch kwam er toen meer variatie, omdat kunstenaars in die tijd reeds de vrije hand gekregen hadden. Afbeeldingen van bijvoorbeeld de Heilige Familie werden hierdoor minder statisch en meer geïnspireerd door gewone gezinnen uit die tijd. Zo hangt in de Gemäldegalerie in Dresden een schilderij van F. Albani waarop Jozef bezig is met het wassen van kleren.

DE BLOEIENDE STAF

Fresco van Giotto di Bondone

Tot aan de moderne tijd beeldde men de Heilige Jozef meestal af als een oude man met een baard. Deze manier van afbeelden is geïnspireerd door het apocriefe evangelie volgens Jacobus uit de 2e eeuw. Hierin worden verschillende gebeurtenissen uit het leven van Maria en Jozef beschreven. Het draait vooral om de verloving of huwelijk van de Maagd Maria. Volgens deze bron bevond de Maagd Maria zich in de tempel in Jeruzalem, waar zich meerdere gegadigden voor haar hand bevonden, allen weduwnaars. Ieder van hen moest zijn staf op het altaar leggen en Maria moest diegene trouwen wiens staf zou gaan bloeien. De staf van Jozef begon te bloeien en als bevestiging van Gods wil ging er ook nog een duif op zijn arm zitten.

De Italiaanse meester Giotto di Bondone (1267-1337) heeft zich waarschijnlijk door dit apocrief verhaal laten inspireren. In een kapel in Padua heeft hij namelijk een fresco geschilderd met deze verlovingsscène. De Heilige Jozef is hier afgebeeld als een oude man met een baard, met in zijn hand een bloeiende staf met een duif daarop.

Schilderijen met daarop de Heilige Jozef bevonden of bevinden zich dikwijls boven het hoogaltaar van een kerk. De persoon Jozef is immers sterk verbonden met de geboorte van Jezus en daarom is hij ook verbonden met het liturgisch jaar. De Vlaamse schilder Robert Campin reserveerde de gehele rechterkant van een altaar drieluik aan Jozef. In dit schilderij is Jozef aan het werk in zijn werkplaats.

AFBEELDING NA DE CONTRAREFORMATIE

Pas na de contrareformatie verandert de manier waarop de Heilige Jozef werd afgebeeld. Dit begon na de verbreiding van zijn verering die te maken had met de Heilige Theresia van Avila (1515-1582). Vanaf die tijd is Jozef vaker te zien als

Heilige Jozef door Robert Campin

jonge man en hij werd veel vaker alleen afgebeeld. Hij kreeg in de Italiaanse en Spaanse kunst ook verschillende attributen. Zo beeldde men hem vaak af met een lelie, als symbool van de reinheid. De bloeiende lelie verwijst eveneens naar de bloeiende staf uit het apocriefe evangelie. Daarnaast schilderde men Jozef met verschillende timmermanswerktuigen en in verband met Jezus komt de Heilige Jozef voor in nieuwe zelfstandige scènes:

- Jozefs dood – volgens het apocriefe boek “geschiedenis van Jozef de timmerman” stierf Jozef toen hij 111 jaar oud was. Daarom wordt hij vereerd als patroon van de goede dood.
- Jozefs droom – ontwikkelde zich als op zichzelf staande afbeelding.
- Jozefs kroning – afgebeeld sinds de tweede helft van de 16^e eeuw, vooral in kerken van de Jezuïeten. Jozef houdt zijn staf vast, knielt voor Jezus en laat zich door hem kronen.
- Heilige Familie – de Maagd Maria, Jezus en Jozef – Aardse familie als parallel van de Heilige Drie-eenheid. Een voorbeeld van een dergelijke afbeelding staat op de voorkant van dit Kringblad. Het is een werk van Bartolomé Esteban Morillo.
- Heilige Jozef met het kind Jezus – een verbinding tussen het hemelse en het aardse, met name kenmerkend voor de barok.

De Heilige Jozef heeft gedurende honderden jaren vele kunstenaars geïnspireerd. Als aardse vader van Christus is hij onlosmakelijk verbonden met Christus. We mogen hopen dat Jozef ook in de toekomst op velerlei manieren wordt afgebeeld.

Mag. Daša Bezáková
Kunsthistorica uit Trenòin, Slowakije

GEBED TOT SINT-JOZEF

patroon van de arbeiders

Glorierijke Sint-Jozef, patroon van al degenen die genoodzaakt zijn om te werken, verkrijg voor mij de genade dat ik mijn werkzaamheden ook wel eens in mijn leven mag zien als een vorm van berouwvol boete-doen voor al mijn zonden;
om gewetensvol te werken en niet toe te geven aan mijn persoonlijke neigingen;
om dankbaar en vreugdevol te werken, door het werk als een geschenk van God te beschouwen om zo mijn persoonlijke talenten verder te ontplooien;
om met regelmaat, vrede, matigheid en geduld te werk te gaan en nooit moeilijkheden uit de weg te gaan;
om vooral eerlijk te werk te gaan en niet steeds aan mijzelf te denken;
door steeds de dood voor ogen te houden om zo altijd rekenschap af te leggen jegens mijzelf en de ander wat betreft eventuele verloren tijd, onbenutte talenten, nalatigheid in het goede en het ijdel welbehagen in succes;
allemaal zaken die Gods plan met ons in de weg zouden kunnen staan.

Alles voor Jezus, alles door Maria, alles naar Uw voorbeeld, o aartsvader Jozef!
Dit zal mijn spreuk zijn tijdens mijn leven en wanneer ik sterf.

Amen

(Heilige paus Pius X)

IN MEMORIAM

Bidden wij voor de overledenen van de gebedskring

Mw. A. van de Zandt, Eindhoven

Mw. L.G.M. Bakker-Wooning,

Nieuwerkerk a/d IJssel

Zr. J. Remeijnsen, Tilburg

Zr. J. Medendorp, Uden

Dhr. J.Th. Groenewoud, Uden

Dhr. H. Dusol, Helmond

ZEH A. Grez, Meldert (B)

Dhr. H. van Kessel, Uden

Mw. R. Alders-van den Hoven, Overloon

Pater A. van Iersel o.f.m., Nijmegen

Mw. C. Leermakers-van Gestel, Son

Vader Jozef Horsthuis,

Heilige Landstichting

Dhr. A.M. Vink, Hulst

Zr. E. Veldman, Aarle-Rixtel

Zr. C. van de Mortel, Nuland

Mw. Tinnemans-Smits, Someren

Zr. G. Geleins, Nuland

Mw. Van den Donk, Berg en Dal

Mw. D. van Lier, Oss

Mw. Eijkhout, Dussen

A.P.M. Verhoeven, Oisterwijk

Mw. G. Manders, Bladel

Zr. A. Weterings, Veghel

Zr. R. van de Brand, Veghel

M. Peeters, Escharen

E. Stout, Emmen

Zr. A. de Maegt, Gent-Crombeem (B)

Pater B. Boeyckens s.j., Drongen

M.J. Delbeke, De Pinte (B)

Zr. A.J. Verkuijlen, 's-Hertogenbosch

Mw. G. Awater-Anssen,

Millingen a/d Rijn

Mw. B. Bom-Buurman,

Millingen a/d Rijn

Mw. M. Willemsen-Klomp,

Millingen a/d Rijn

Mw. T. Savenije-Janssen, Eindhoven

Mej. R. Goublomme, Ninove (B)

T. de Winter, Nijmegen

Dhr. A. Sprinkhuizen, Nootdorp

Mw. T. van de Dussen,

's-Hertogenbosch

Mw. Adams, Veldhoven

Zr. L.C. Wittenbols, Wamel

Mw. M. Smulders-Horsten, Oss

Zr. Michael, Erpe (B)

Mw. P.M. Carpay-van Spaandonk,

's-Hertogenbosch

***DAT ZIJ MOGEN
LEVEN IN EEUWIGHEID***

DE LANGE WEG VAN PAPENHULST TOT PAPENHULST

VIJF EEUWEN PRIESTEROPLEIDING IN HET BISDOM 'S-HERTOGENBOSCH

Door Dr. J.W.M. Peijnenburg, emeritus archivaris, priester van het bisdom

Het heeft ruim anderhalf millennium moeten duren voordat de Kerk, overtuigd van de noodzaak over herders te kunnen beschikken van voldoende kwaliteit, besloot de opleiding en vorming van priester te reglementeren en te structuren. Dat gebeurde tijdens het Concilie van Trente (1545-1563). De uitgangspunten van de tridentijnse priestervorming zijn tot op vandaag herkenbaar, al heeft vooral het Tweede Vaticaans Concilie tot ingrijpende modernisering geleid. In het bisdom van 's-Hertogenbosch kon het eerste seminarie beginnen in 1571, maar niet zonder tegenwerking en moeilijkheden van vooral kerkelijke zijde. Aanvankelijk was het seminarie gevestigd in het Fraterhuis aan de Hinthamerstraat; vanaf 1576 aan de papenhulst. Vandaar begon het – gedwongen door groei en strijd – aan een bijna vijf eeuwendurende tocht door het bisdom, die uiteindelijk eindigde aan de Papenhulst.

ANTWOORDCOUPON

Ik bestel _____ exemplaren à € 25,- (incl. porto) van:

De lange weg van Papenhulst tot Papenhulst, door Dr. J.W.M. Peijnenburg

AFZENDER

Naam: m/v

Adres:

Postcode: Plaats:

Tel.nr.:

Sonnus
Priesterfonds
's-Hertogenbosch
www.sonnus.nl

Antwoordnummer 10708
5200 WB 's-Hertogenbosch

nieuw

Maria in Brabant

deel 2

bestel nu!

vanaf 15 april 2007 leverbaar

ANTWOORDCOUPON

Ik bestel exempla(r)en van de cd **Maria in Brabant deel 2** à € 15,-

Ik bestel de volgende producten:

'Dipsò'
Muziek voor Passie, Pasen
en Pinksteren.

€ 15,-

- x cd
 x muziekcassette

Wij komme te same
Verheerlijking van het Kerstmysterie met
een Brabantse tongval.

€ 15,-

- x cd
 x muziekcassette

Maria in Brabant (1)
Marialiedjes, gedichten en
verhalen in Brabants dialect.

€ 15,-

- x cd
 x muziekcassette

In vuur en vlam
Een cd met een boodschap van hoop en
vreugde voor eenieder die het horen wil.

€ 15,-

- x cd

Mater Dei
Gezangen ter ere van Maria.

€ 15,-

- x cd
 x muziekcassette

Verjaardagskalender
Met foto's van enkele markante plaatsen
en gebeurtenissen in ons bisdom.

€ 7,50

- x

AFZENDER

Naam: m/v

Adres:

Postcode: Plaats:

Tel.nr.:

 Sonnus
Priesterfonds
's-Hertogenbosch
www.sonnus.nl

Antwoordnummer 10708
5200 WB 's-Hertogenbosch